

HILLCREST AIDS CENTRE TRUST

Leren gevoelens en problemen te delen

TEKST ARNOUD KLUITERS FOTOGRAFIE ARCHIEF HILLCREST AIDS CENTRE

In de provincie KwaZulu-Natal ontfermen honderden grootmoeders zich over hun kleinkinderen, een tussenliggende generatie ouders is weggeslagen. Wereldkinderen steunt er sinds 2018 het Hillcrest Aids Centre Trust (HACT). Met succesvolle hulpprogramma's weet de ngo betrokkenen een betere toekomst te bieden.

Wereldkinderen

Ieder kind heeft recht op een thuis. Vanuit dat motto komt Wereldkinderen mondiaal op voor de rechten en het welzijn van kinderen zonder ouderlijke zorg. Doel is te voorkomen dat zij moeten opgroeien buiten de beschermende omgeving van het eigen gezin. Zijn ze hun thuis kwijtgeraakt, dan wordt ingezet op een terugkeer naar de biologische familie of in elk geval een pleeggezin in de eigen gemeenschap. Wereldkinderen ondersteunt projecten in Burkina Faso, Zuid-Afrika, Ethiopië, Kenia, Colombia, Filipijnen, India, China en Thailand. Wereldkinderen werkt daarbij met vier thema's: een sociaal vangnet voor kwetsbare gezinnen, sociaal-economische versterking van gezinnen, terugkeerprogramma's naar de eigen familie en een vervangend thuis in eigen land. De thema's lopen op projectniveau in de praktijk vaak in elkaar over.

Kijk voor meer informatie over de projecten op www.wereldkinderen.nl.

Dit jaar viert HACT haar dertigjarig bestaan. De ngo werd in 1990 opgericht in de regio KwaZulu-Natal, in het oosten van Zuid-Afrika. HACT strijdt daar niet alleen tegen hiv en aids, maar ook tegen andere problemen zoals armoede, een lage opleidingsgraad en een hoge werkloosheid.

Mannen zijn dominant in KwaZulu-Natal, vrouwen ondergeschikt. Er is veel huiselijk en seksueel geweld. Zo'n tachtig procent van de vrouwen is al voor haar 24e zwanger. Al tijdens of na de zwangerschap kunnen ook kinderen van met hiv besmette moeders dit virus oplopen, waarna het zich verder kan verspreiden.

Begin jaren negentig werd een hele generatie jonge ouders weggeslagen door hiv en aids, maar ook geweld

of overmatig druggebruik eisen hun tol. Andere ouders verlieten de regio en gingen elders op zoek naar werk. Het resultaat: kinderen belandden op straat.

Hechte organisatie

Met verschillende hulpprogramma's biedt HACT inmiddels al drie decennia op brede schaal steun en voorlichting aan kwetsbare mensen en families die met hiv en aids in aanraking zijn gekomen. De ngo is uitgegroeid tot een hechte organisatie en bestaat uit 130 betaalde medewerkers en veertig vrijwilligers. HACT ontvangt giften en subsidies uit binnen- en buitenland, waarmee een sterke basis is gelegd om structureel hulp te kunnen verlenen.

Verspreid over de regio leven veel gemeenschappen weliswaar in afzondering van de buitenwereld, maar dankzij de hulp van HACT bedruipen ze zichzelf steeds beter. Het gebied beschikt over een modern medisch centrum met 24 bedden. Verder leren de inwoners hun eigen inkomsten te genereren, zoals met kralenwerk, moestuinen, spaarclubs en naaiwerk of het runnen een

Gogo Baphendikile Nene met haar vier kleinkinderen

bakkerij. Van dit geld helpen ze hun kleinkinderen, door er bijvoorbeeld een schooluniform of schoolspullen van aan te schaffen.

Eén van de HACT-programma's is het zogeheten gogo-project, dat draait om de hulp aan grootmoeders (gogo's in Zulu) in de regio. Wereldkinderen steunt dit initiatief twee jaar lang met 30.000 euro, en zal dit in 2020 verlengen. Met die bijdrage worden in diverse gemeenschappen 800 oma's en veertig opa's ondersteund met hulp op maat. Uiteindelijk kunnen daardoor 3200 weeskinderen en andere kwetsbare jongeren tot 19 jaar bij hun familie blijven wonen.

Ontfermen

Vooraf dankzij de inzet van de oma's wordt voorkomen dat deze kinderen in opvanghuizen of op straat terechtkomen. De oma's ontfermen zich over hun kleinkinderen, al is dit niet eenvoudig. Velen zijn ongeletterd en moeten het zien te rooien met een krap pensioentje. Bovendien zijn veel grootmoeders zelf met hiv besmet geraakt toen zij in verwachting waren jaren eerder. De meesten hebben geen idee hoe te communiceren met hun kleinkinderen, die in een heel andere tijd opgroeien dan zijzelf. HACT begeleidt hen daarbij.

Verspreid over zo'n acht gemeenschappen heeft de ngo

tientallen *support groups* opgezet. Iedere groep beschikt over een gespreksleider en 15 tot 20 deelnemers. Zij leren tijdens zogeheten dialoogsessies bijvoorbeeld hoe ze met weinig middelen een bedrijfje op kunnen zetten, hoe beter met geld om te gaan, hoe in openheid en vertrouwen met hun kleinkinderen te praten over seksualiteit en hoe vaardig te zijn en voor zichzelf op te komen in een veranderende wereld.

Door de generatiekloof is dat niet altijd eenvoudig. Hoe begeleid je een puberend kleinkind in een tijd die heel anders is? Hoe leer je hem of haar omgaan met social media? Hoe praat je met een kind dat steelt van de burens om marihuana te kunnen kopen? Hoe wijs je op het risico van hiv-besmetting?

Aandacht

In maart 2020 deelt HACT een tussentijdse rapportage. Mede dankzij steun van Wereldkinderen zijn tussen augustus en december 2019 118 dialoogsessies georganiseerd. Hiermee bereikte HACT 216 gogo's en hun 419 kleinkinderen. Er werd onder andere gesproken over druggebruik, depressiviteit en groepsdruk en over voeding, hygiëne en respect naar elkaar. Verder voltooiden zestig grootouders een zesweekse cursus opvoedvaardigheden. Ook werden er naaidiploma's uitgereikt tij-

Covid-19

De (gevolgen van de) Covid-19-pandemie bereikte(n) afgelopen voorjaar ook Zuid-Afrika en daarmee het Hillcrest Aids Centre Trust. De organisatie richt zich nu op het geven van voorlichting over het virus, regelen van handwaspunten en het verspreiden van voedselpakketten onder de allerarmsten die door de totale lock-down honger lijden. Wereldkinderen heeft hier, met de steun van donateurs en fondsen, ook extra middelen voor vrijgemaakt.

► Lees verder op pagina 16

dens de *Gogo of the year celebration*, een evenement waarbij ook aandacht werd besteed aan geweld tegen vrouwen en kinderen.

Oma Bong (69) kan meepraten over de geleerde lessen tijdens de dialoogsessies. Ze heeft drie kinderen en zeven kleinkinderen. Met de zestienjarige Puleng nam ze deel aan het onderwerp Gezinsversterking. "Tijdens een van deze

gesprekken kwam ik erachter dat zij op school werd gepest en slachtoffer was van geweld. Na de sessies heeft Puleng gesprekken gevoerd op school en is aangifte gedaan bij de politie. We hebben het geleerde in praktijk kunnen brengen." Puleng vult haar aan: "Tijdens de groepsessies praten we ook in kleinere groepjes, zodat de gogo's en kleinkinderen afzonderlijk een specifiek onderwerp kunnen bespreken. Daarna delen we onze opvattingen en meningen."

Oma Bong blikt tevreden terug op de dialoogsessies. Ze praat 's avonds vaker en langer met haar kleinkinderen. Ook Puleng is blij dat ze openlijker communiceert met haar oma. "Het gaat weer beter op school. En als er een probleem is, kan ik dat haar vertellen."

Dat de gesprekken hun vruchten afwerpen, blijkt ook uit een onlangs gehouden enquête. Voelde voorafgaand aan de gezamenlijke dialoogsessies over seksualiteit, relaties en hiv/aids nog geen veertig procent van de grootmoeders zich zelfverzekerd om dit thema te bespreken, na afloop ervan was dit percentage gestegen tot ruim zeventig procent. Eenzelfde beeld is zichtbaar als het aankomt op discipline en communicatie. Minder dan tien procent van de oma's sprak voorheen een kleinkind aan als er sprake was van wangedag. Na de cursus was dat percentage 68. De gogo's geven verder aan zich meer gewaardeerd te voelen. Ze ervaren over meer vaardigheden te beschikken om met hun kleinkinderen in gesprek te gaan, ook over moeilijke onderwerpen.

Grootvaders

Stapsgewijs wordt ook gewerkt aan een rol voor grootvaders. HACT-directeur Candace Davidson: "De opa's willen graag deelnemen aan eigen gespreksessies, wij denken dat dit nog niet in gemengde groepen kan. Dit vanwege de culturele gebruiken in deze regio."

De oma's hebben aangegeven dat ze zich minder vrij en comfortabel zouden voelen om kwesties als seksualiteit en menstruatie te bespreken in het bijzijn van mannen. "We weten ook dat grootvaders stil en verlegen worden als dit wordt genoemd. Wel hebben we groepen actieve opa's: ze mobiliseren zich bijvoorbeeld bij hun gemeenschappelijke tuinen en hebben bij HACT om ondersteuning gevraagd om met een hek grazende dieren buiten die tuinen te houden." Ook hebben groepen grootvaders belangstelling getoond bij het registreren van coöperaties voor hun activiteiten of bij de voortgang hiervan. "Ook nemen grootvaders, net als de grootmoeders, deel aan voetbalwedstrijden en andere activiteiten om zo gezond mogelijk te leven." ■

Zulu Aid bezoekt Hillcrest

Net als Wereldkinderen ondersteunt ook de Nederlandse stichting Zulu Aid het Hillcrest Aids Centre Trust. Medewerkers ervan brengen er ongeveer jaarlijks een bezoek aan, zoals bestuurslid fondsenwerving Aad van der Meer in februari jongstleden.

"Waar Wereldkinderen financieel bijdraagt aan de ouderen van het gogo-project en hun kleinkinderen, daar ondersteunen wij weeskinderen en andere kwetsbare kinderen tot negentien jaar. Dat doen wij samen met Kerk in Actie. Aanvullend kopen we sieraden en draadproducten van HACT en verkopen die hier zodat de vrouwen daar werk hebben." Waar mogelijk werken Wereldkinderen en Zulu Aid nauw samen, vertelt Van der Meer: "Ons onderlinge vertrouwen is groot. Zeker ook met HACT hebben we een fijne driehoeksverhouding. De ngo is en blijft een veerkrachtige organisatie, die al jarenlang met succes kwalitatief goede hulp

biedt." Van der Meer bezocht meerdere scholen en zag dat leerlingen onder andere worden getraind om met meer succes te kunnen solliciteren. Hij woonde ook een voorlichtingssessie bij over hiv en aids. "De dialoog vond plaats via sport en spel, zo werden de gevaren van risicovol gedrag duidelijk gemaakt. Heel indrukwekkend om de staf-medewerkers op die manier enthousiast en vol passie aan het werk te zien."

Zulu Aid en Kerk in Actie blijven HACT ook de komende jaren financieel steunen met jaarlijks 40.000 euro, ieder betaalt hiervan 20.000 euro.